

Suomen kieltä muuttajille

Maahanmuuttajat saavat suomen kielen opetusta kotoutuksen yhteydessä. Muuttajien kielitaidon oppimisen edellytykset vaihtelevat suuresti ja siksi on erilaisia menetelmiäkin.

Riirimäkeläinen nyt jo eläkkeellä oleva luokanopettaja Anita Virekunnas on opettanut sadalle maahanmuuttajalle suomen kieltä.

– Anita on kuin minun toinen äitini. Kun hän opetti suomea, opin paremmin kuin aikuisopiskelijoiden tunneilla. Oli vaikea oppia kieltä, kun en kotimaassani Afganistanissa edes osannut lukea. Pakenimme Talibanin sortoa Iraniin. Hyvinkäälle muuttimme 2013, **Rukhshaneh Azarqaderi** kertoo.

Dipl. insinööri miehensä Rukhshaneh Azarqadesin kanssa Suomeen tullut Anitan oppilas kävi tämän tunneilla ryhmässä, jossa oli neljä afganistalaista, thaimaalainen, kiinalainen ja venäläinen opiskelija. Kaksi vuotta kehitti ystävyysyhteyttä, joka on jatkunut opetuksen jälkeenkin. Eläkkeellä oleva kirkkoherra **Raimo Virekunnas** sai kotonaan hyvää tietoutta maahanmuuttajista.

Pariskunnan viidestä lapsesta toinen

tytär ja kolme poikaa asuvat Hyvinkäällä. Viehättävä tytär Samira työskentelee Riihimäen Prismassa. Lapsilla ei enää ole taakse jääneitä vaaroja. Serkun tyttäreltä talibanit polttivat silmät. Pommi-iskusta kotiinkin tuli sirpaleita. Olot Iranissa olivat rauhallisemmat ja bussilla uskallettiin kulkea.

– Opetuksen aloitin kellotaulun numeroilla ja siirryin aapiseen. Afrikkalaismiehet olivat innokkaimpia sanojen kysyjä. Vaikeimmiksi oppilaat kokivat verbit, sijamuodot ja diftongit. Virolaiset puhuivat kuin suomalaiset, mutta oikeinkirjoituksessa tarvittiin lisäoppia. Pääosan tyourastani tein Riihimäellä neljällä eri peruskoululla, Anita Virekunnas (78) laskee.

LEPPÄVAARAN SEURAKUNTA EDELLÄKÄVIJÄ

Espoon Leppävaaran seurakunnan kirkon tiloissa Luetaan yhdessä -ryhmän opettajia ovat **Seija Tikkanen, Alli Isotalo, Raija Backlund, Sirkka Vuorimaa, Jutta Krug, Camilla Nokelin, Leena Metso** ja **Marja Paukku**. Viimeksi mainittu on muuttajien kielenopetuksen edelläkävijöitä jo 1980-luvulta. Yhdessä **Mirja Joron** ja **Seija Kosken** kanssa hän teki Askelia Suomeen – arkisuomea ulkosuomalaisille -kirjan 1992 ammattikasvatus- ja sosiaalihuollukselle.

– Espoo oli aluksi nihkeä pakolaisten suhteen, mutta Leppävaaran seurakunta ja kirkkoherran **Kalervo Salo** olivat opetukselle hyvin myötämielisiä ja saimme tiloja toimintaan. Zonta-naisten Luetaan yhdessä -ryhmiin saatiin mukaan miehiäkin, Paukku iloitsee.

– Oppitunteja on laajennettu tutustumiskäynteihin mm. kirjastoon ja luontoretkiin. Juhlissa ovat eri maiden asut ja perinneruoat suosittuja. Mieleeni jäi esimerkiksi thaimaalainen kullanhoidon hääpuku koruineen. Jos saisimme bussilippuja, niin tutustumisia voitaisiin laajentaakin.

– Opetus alkaa aakkosista. Geminaatat ai, ei, ou jne ovat usein vaikeita, vaikkapa sana ”yöpöytä”. Kiinalaisille N, L ja R ovat vaikeampia. Arjen sanat opitaan kuvista. Lähtökohtina ovat kuvat kodista, kaupungista, huoneista, hedelmistä, ruokailuvälineistä jne. Puhe perustuu aina verbeihin, Paukku kertoo.

Suomea hyvin puhuva **Hong Wang** nyökkää ja korostaa, että maahanmuuttajan tulisi opiskella, arvostaa ahkeruutta, kotoutua ja hakea itse omatoimisesti apua. Suomessa asuvien tulee kaikkien rakastaa Suomea. Kotona oleva 4-luokkalainen poika on oppivainen. Oman kotikielensä ohessa poika osaa viittä kieltä.

Kari-Veli Lehtonen, teksti ja kuvat

Riirimäkeläinen Anita Virekunnas sai Afganistanista paenneista diplomi-insinööri Rukhshaneh Azarqadesistä ja Rukhshaneh Azarqaderistä hyvät ystävät.

Fakta:

Kotouttamissuunnitelma 2016

- Hallitus esitteli 3.5. kotouttamista koskevan toimintasuunnitelmansa.
- Suunnitelma sisältää useita kokonaisuuksia, mutta varsin vähän konkreettisia esityksiä.
- Kaikki toimet kohdistuvat siihen, että maahanmuuttaja pääsee nopeammin kiinni yhteiskuntaan.
- Kotouttamissuunnitelma pitäisi laatia kahdessa viikossa oleskeluluvan saamisesta.
- Kielenopetus liitetään entistä enemmän osaksi koulutusta ja työelämää.
- Aikaisemmin turvapaikanhakijat ovat joutuneet opiskelemaan ensin kielen voidakseen päästä töihin tai kouluun.
- Oppivelvollisuusiän ylittäneille halutaan mahdollisuus päästä perusopetukseen jo ensi syksynä.
- Opettajille järjestetään monikulttuurisuuteen valmistavia täydennys- ja lisäkoulutuksia.
- Maahanmuuttajia ohjataan yrittäjiksi nykyistä enemmän. Lisäksi kokeillaan uusia työllistämistapoja.

Luetaan yhdessä -ryhmiä syntyi jo 2004

Pääkaupunkiseudulla on maahanmuuttajanaisten vapaaehtoisella lukutaito-opetuksella pitkät perinteet Unifemin (myöhemmin UN Women) ansiosta. Myyrmäki-ryhmän aloittajiin kuuluvien **Marja Liisa Toivasen** ja **Pirjo-Riitta Frankenhauserin** mukaan Unifemin lukutaito-opetus aloitettiin vuonna 2004.

Koska sopivaa oppikirjaa ei ollut tehtävään, tehtiin materiaalia itse. Maailmanlaajuinen naisten palvelu- ja vaikuttamisjärjestö Zonta antoi Keltaisen ruusun myyntituoton niin sanotun Vantaan mallin levittämiseen eri puolille Suomea. Tuolloin syntyi Luetaan yhdessä -hanke. Samoihin aikoihin tuli markkinoille myös lukutaidottomille tarkoitettuja aapisia, joita ryhmät voivat tuen avulla hankkia.

Luetaan yhdessä -ryhmien osanottajat ovat varsin heterogeeninen joukko. Osa on täysin lukutaidottomia, osa hallitsee jonkin muun kielen aakkoset ja osa on pitkälle koulutettuja, mutta yhteiskunnan kurssitarjonnan ulkopuolella jääneitä. Oppimateriaalia jouduttiin näin hankkimaan kovin moniin tarpeisiin.

Luetaan yhdessä -ryhmissä ei kirjoja annettu ilmaiseksi, koska ostetun kirjan arvo oli suurempi. Osalle oppilaista kirjan hankkiminen alennuttuun hintaankin oli ongelma. Joku oppilaista jopa ihmetteli, miksi hän kirjan ostaisi, koska ei osaa edes lukea.

Ratkaisu löytyi jälleen Myyrmäestä. teologian maisteri **Kaisa Halme** oli palannut 25 vuoden työtehtävistä Angolasta ja kertoi lukutaito-oppaista, joita hän kielitieteilijä tyttärensä **Riikka Halmeen** kanssa oli laatinut kahdeksalle eri kielelle.

Kaisa Halme lupautui tekemään vastavan oppaan suomeksi ja kirjan valmistui 2010. Opas ei ollut tarkoitettu oppilaalle, vaan opettajan oppaaksi. Oppilas käyttää vihkoo ja tavallaan tekee oman aapinsa. Ratkaisu oli halpa ja aktivoi opiskelijan omaan työhön.

KERTAUKSIA JOKA TUNNILLE JA KELLON "OPETUSTA"

Uusille kielenopiskeluryhmille Halme antoi käytännön vinkkejä. Aikataulut eivät aina pidä, vaan opiskelijoita tulee tunneille miten sattuu. Kulttuuria on vaikea muuttaa,

mutta suomalaisten elämäntapaa voi opettaa. Myöhästydä voi ystävällisesti sanoa "Mitä kello on? Tunti alkaa XX.00." Teho löytyy muutamassa vuodessa.

Opiskelijat eivät aina tule syystä tai toisesta joka kerta. Siksi opetus on suunniteltava riittävän yksinkertaiseksi ja lisättävä kertauksen osuutta. Jos joku ei opi hyvin, on mukana olo silti tärkeää kotoutumista ja koettu ystävällisyys todellisinta olemusta.

Opetushallituksen suositus opetussuunnitelmaksi luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajien koulutukseen valmistui 2009. Myös oppimateriaaleista on julkaistu luettelot eri oppiaineisiin.

Espoon seurakunnissa toimineita monikulttuurillisia kerhoja olivat keväällä 2016 Luetaan yhdessä -ryhmä Leppävaaran kirkossa, Sinun kanssasi suomeksi -keskusteluryhmä Suvelan kappelissa, Oppimista ja virikkeitä -ryhmä Leppäsiivessä, Let's Learn Together-ryhmät Leppävaaran kirkossa ja Leppäsiivessä ja With you in Finland -ryhmä Suvelan kappelissa.

Leppävaaran kirkon tiloissa toimivan Luetaan yhdessä -ryhmän jäseniä ennätti yhteiskuvaan. Marja Pauku on eturivissä toinen oikealta.